

Vehbi Bey (Çorakçı) (1876-1932)

Vehbi Bey, 1876 yılında Aksaray'ın Paşacık Mahallesi'nde doğdu. Babası Alibuçukzade Hacı Hasan Bey, annesi Hacer Hanımdır. Hacı Hasan Efendi ile kardeşi Hacı Efendi barutun temeli olan güherçile elde etmek için hükümetten müsaade aldı; Aksaray'da güherçile ocakları ve kalhaneler kurdular. O dönemde Kalhaneleri işletenlere (Çorakçı) dedikleri için bu aile Çorakçılar/Çorakcızade'ler şeklinde meşhur oldular.

Eğitim hayatına önce Aksaray Rüştîyesi; sonrasında Aksaray'da Cedidiye Medresesinde devam etti.

Eğitim hayatını tamamladıktan sonra ticaret hayatına 20 yaşlarında atılan Vehbi Bey, Aksaray'da uzun yıllar Belediye Başkan vekilliği, Reji (Tekel) Müdürlüğü yapmış fakat bu süre zarfında ticareti bırakmadı.

Milli Mücadelede ulusal direniş cephesinde yer aldı ve böylece Milli Mücadele'ye önemli katkılarda bulundu. 41 yaşında iken TBMM'nin Birinci Dönemine Niğde'den milletvekili seçilerek 28 Nisan 1920'de Meclise katıldı. Milletvekilliği sırasında, 1920 tarihli ve 40 sayılı kanun ile Aksaray kazasını Aksaray Müstakil Sancağı halinde teşkilatlandırmaya muvaffak oldu. Mecliste Mali Kanunlar ve Bütçe Komisyonlarında çalıştı. Dönem içinde bir kez gizli oturumda konuşma yaptı. Bir soru önergesi verdi. Önerdiği iki kanun teklifinden Vergi Kanunlarında ve Gümrük Resminde değişiklik yapılmasına dair olanı, 11 Ocak 1923'te 295 sayılı Kanun olarak kabul edildi. Birinci Mecliste Birinci grupta yer aldı. Muvazene-i Maliye Encümeninde azalık yaptı.

Vehbi Bey'in Birinci Meclis çalışmaları sırasında iki adet kanun teklifinde bulunduğu görülmektedir. Bunlardan biri *Aksaray Kazası'nın Vilayet Olması Hususunda* olup bu teklifi 14 Ekim 1920 tarihli Meclis Genel Kurulunda görüşülerek kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır. Bu teklifin kabul edilmesi üzerine de Mecliste nöbet tutan askerlerimize beşyüz lira bağışlamıştır. Vehbi Bey tarafından verilen diğer bir kanun teklifi de *Buğday Resmi Hakkında* olup bu teklifi Muvazene Encümenine havale edildi.

Birinci Mecliste diğer milletvekilleri tarafından verilen üç kanun teklifi (*Genel Gelirler ve Devletin Vergi Gelirlerine Mahsus Beş Aylık Geçici Bütçe Kanunu Layihası ve Muvazene-i Maliye Encümeni Mazbatasına Dair, Anadolu ve Bağdat Demiryolları Nakliyat Tarifinin Altı Misline İblağı Hakkında Kanun Layihası Hakkında, Musakkafat Vergisinin ve Ağnam Resmiyle Gümrük Tarifinin Tadili Hakkında*) üzerine söz alarak görüş ve önerilerde bulundu.

Ayrıca mecliste farklı konularda (*Askerî Bedeli Nakdî Usulünün Kısmen İade Edilmesine Dair Takrir, Postanelerce Havale Muamelesinin Tekrar Tesisine Dair Takriri, Şimendiferlerde Kömürün Mevcut Olup Olmadığına Dair Nafia Vekâletinden Şifahi Sual Takriri, Adliye ve Maarif Vekaletine Yapılacak Seçimler Hakkında, Konya Valisi Haydar Bey Hakkında takibatı kanuniye icra edilmesine dair takrir, Hıyaneti Vataniyeden Mahkum Olan Aksaray'da Eski Karyesinden Hacı Recep Bey ve Arkadaşları Hakkında, Bütçede Tevazünü Temine Matuf Takrir, Lozan Konferansındaki Devam eden Müzakerelerle İlgili Olarak verdiği Takrir*) söz alarak görüş ve önerilerde bulundu.

Milli Mücadele'nin başlarında askeri nakil işlerinde kullanılmak için deve satın alınıyordu. Niğde milletvekili Vehbi Bey (Çorakçı) sahibi bulunduğu develeri orduya bağışladı. 1923'te Aksaray'dan İkinci dönem milletvekili seçilerek yasama görevini dönem sonuna kadar sürdürdü. 1927 yılında Meclis dışında kaldı.

Vehbi Bey 1928 yılından itibaren İstanbul'da, Kars'ta ve Aksaray'da daha geniş çapta ticari işlere atıldı. İstanbul'da Şark Deęirmenleri Şirketi, İzmir (İzmir mezbahaları) ve Bursa'da (Ticari ve Sinaî Türk Anonim Şirketleri) Ticaret ve

Sanayi Şirketleri tesis ederek bu şirketlerin Yönetim Kurulu Başkanlıklarını yaptı.

Vehbi Bey 1 Şubat 1932 tarihinde vefat etti; Zincirli Kuyu mezarlığında toprağa verildi. Evli olup, 5 çocuk (Ali Servet, Düriye, Hacı Hasan, Ata ve Mehmet Ruhi) babası idi. Ailesi (Çorakçı) soyadını aldı. Yeşil Şeritli İstiklal Madalyası ve özel kanunla Büyük Millet Meclisinden verilen hatıra tüfeğinin beratı vardır.

Selma ŞEN

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri ve Resmi Belgeler

TBMM Arşivi, 363 NSD, Tercüme-i Hâl Kâğıdı.

Sürelî Yayın ve Gazeteler

ÇOKER, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923**, I-III, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1995.

Devletimizi Kuranlar, Ajans-Türk Matbaacılık Sanayi, Ankara 1985.

İlk Meclis Anketi Birinci Dönem TBMM Milletvekillerinin Gelecekte Bekledikleri, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara 2004.

SAPANCALI, Muallim Hüsnü , Hasan Dağı'nda İlimi Cevelan, Aksaray, Aksaray Vilayet Matbaası, 1928.

PEREK, Faruk Zeki, **Büyük Devrim Çağında Aksaray 1910-1930**, Aksaray 1998.

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/vehbi-bey-corakci-1876-1932/?pdf=7521> adresinden erişilmiştir